

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1025/2012 (standardointiasetus) muuttamisesta

Valtioneuvoston selvitys: Sisämarkkinat; standardointi; Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta standardointia koskevasta EU:n strategiasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1025/2012 (standardointiasetus) muuttamisesta (U 23/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Valtioneuvoston selvitys: Sisämarkkinat; standardointi; Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta standardointia koskevasta EU:n strategiasta (E 28/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Emilia Tiuttu, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Martin Andersson, Liikenne- ja viestintävirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Suomen Standardisoimisliitto SFS ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- SESKO ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

U 23/2022 vp

Ehdotuksessa on kaksi artiklaa. Ehdotuksella esitetään muutettavaksi standardointiasetuksen 10 artiklan 1 kohtaa, joka koskee eurooppalaisten standardointijärjestöjen sisäistä päätöksentekoa komission pyytämien standardien ja standardituotteiden antamisesta. Nykyisessä järjestelmässä eurooppalaisten standardisointijärjestöjen päätöksenteolle ei ole asetettu vaatimuksia. Komissio esittää, että eurooppalaisten standardointijärjestöjen tulee edellyttää kansallisilta standardointijärjestöiltä tiettyä edustusta ja päätöksentekovaltaa silloin, kun päätökset koskevat suoraan EU-lainsäädännön tai -politiikkojen tueksi laadittavia harmonisoituja standardeja. Vaikka komissio katsoo, että yhteistyö kolmansista maista on tervetullutta, ehdotetuilla muutoksilla pyritään varmistamaan EU:n etujen suojaaminen ja estämään epäasiallisia vaikuttamispyrkimyksiä, kun kyse on EU-lainsäädännön tueksi laadittavista standardeista. Muulle eurooppalaisten standardointijärjestöjen tekemälle työlle ei aseteta vaatimuksia.

1 artiklan mukaisesti muutettaisiin standardointiasetuksen 10 artiklan 1 kohtaa ja lisätäisiin artiklaan uusi 2 a kohta. Kohdan 1 mukaan komissio voi Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT-sopimus) määritellyn toimivallan rajoissa pyytää yhtä tai useampaa eurooppalaista standardointijärjestöä laatimaan eurooppalaisen standardin tai eurooppalaisen standardoituotteen tietyssä määräajassa. Virkkeeseen lisättäisiin viittaus uuteen 2 a kohtaan, joka koskee kyseessä oleville eurooppalaisille standardointijärjestöille asetettavia vaatimuksia.

Uuden 2 a kohdan mukaan eurooppalaisten standardointijärjestöjen on varmistettava, että päätökset standardointipyyntöjen hyväksymisestä, hylkäämisestä ja toteuttamisesta, uusien työkohteiden hyväksymisestä sekä eurooppalaisten standardien tai eurooppalaisten standardoituotteiden hyväksymisestä, tarkistamisesta ja peruuttamisesta tehdään yksinomaan kyseisen järjestön toimivaltaiseen päätöksentekuelimeen kuuluvien kansallisten standardointijärjestöjen edustajien toimesta.

2 artiklan mukaan muutoksia esitetään sovellettavaksi kuusi kuukautta asetuksen voimaantulon jälkeen.

E 28/2022 vp

Standardoinnin merkitys unionissa ja standardointistrategian pääasialliset tavoitteet

Standardeilla on keskeinen asema tasapuolisten kilpailuolosuhteiden sekä kuluttajien luottamuksen rakentajana sisämarkkinoilla. Standardointistrategian päätavoitteina on sekä tunnustaa standardien merkitys sisämarkkinoiden toimivuuden ja resilienssin sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta että vahvistaa eurooppalaisen standardoinnin kansainvälistä johtajuutta.

Standardit ovat tärkeitä politiikkatavoitteiden saavuttamisessa. Standardoinnilla turvataan teollisuuden kilpailukykyä, tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkuvuutta markkinoilla, innovaatioita

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

ja vihreitä tavoitteita. Lisäksi standardien avulla edistetään turvallisuus-, kuluttajansuoja-, työn-
tekijä- ja ympäristönäkökohtia.

Johtajuus kansainvälisessä standardoinnissa on erittäin kilpailtua. Saavuttaakseen ja ylläpitääk-
seen asemiaan unionin on strategian mukaan ryhdyttävä hyödyntämään standardointia tehok-
kaammin unionille keskeisillä aloilla. Strategisella lähestymistavalla parannetaan unionin kilpai-
lukykyä ja eurooppalaisten yritysten asemaa kansainvälisillä markkinoilla.

Standardointistrategian tavoitteina on suojata ja edistää unionin demokraattisia arvoja, tukea Eu-
roopan teknologista suvereniteettia ja vähentää strategista riippuvuutta standardeista, joita on ke-
hitetty muita kuin eurooppalaisia näkökohtia ajatellen.

Standardoinnin tulee tukea innovaatioita ja vastata uusien teknologioiden nopeaan kehitystah-
tiin. Innovaatioiden edistäminen ja standardien tehokkaampi hyödyntäminen edellyttää erityises-
ti pienten ja keskisuurten yritysten aseman parantamista sekä standardien laadinnassa että stan-
dardien käytössä.

Eurooppalaisessa standardoinnissa tunnistetut haasteet

Euroopan unionissa on kiireellisiä standardointitarpeita kriittisillä aloilla kuten COVID-19 rokot-
teiden ja lääkkeiden tuotanto, kriittisten raaka-aineiden kierrätys, puhtaan vedyn arvoketjut, vä-
hähiilinen sementti sekä sirujen sertifiointi ja datastandardit.

Strategiassa nostetaan esiin standardointiosaamisen hajautuminen komissiossa, unionin toimieli-
missä ja elimissä sekä yhteisyrityksissä. Tällä on merkitystä niin standardointiprioriteettien aset-
tamisessa kuin standardoinnin ohjeistamisessa esimerkiksi sähköisen tunnistamisen, sähköisen
hallinnon ja lohkoketjuteknologian palveluinfrastruktuurin kaltaisilla aloilla.

Eurooppalaista standardointijärjestelmää leimaa sen ajoittainen hitaus, joka aiheutuu muun
muassa nk. pullonkaulailmiöstä erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessissa. Har-
monisoidut standardit poikkeavat asemaltaan ja oikeusvaikutuksiltaan muista standardeista. Har-
monisoidut standardit ovat pääosin vapaaehtoisia, mutta niitä noudattamalla toimija voi osoittaa
täyttäneensä EU-lainsäädännössä asetetut vaatimukset (nk. vaatimustenmukaisuusolettama).

Komission mukaan eurooppalaisten standardointijärjestöjen äänestysmenettely päätöksenteossa
ei takaa tasapuolisesti kaikkien tärkeiden tahojen etuja standardoinnissa. Komissio katsoo, että
unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön myötä erityisesti harmonisoidut standardit sisältävät
yhä tärkeämpiä strategisia ulottuvuuksia unionin demokraattisten arvojen ja etujen suojaamiseksi.

Kansainvälisessä standardoinnissa on tapahtunut merkittäviä geopoliittisia muutoksia. Lisäksi
komissio on huolestunut unionin jäsenvaltioiden, eurooppalaisten standardointijärjestöjen sekä
Euroopan teollisuuden keskinäisen yhteistyön tehokkuudesta turvata unionille tärkeät arvot sekä
tukea eurooppalaisia teknologioita kansainvälisellä tasolla. Huolet koskevat erityisesti unionille
tärkeitä herkkiä alueita kuten litiumakkuja, kasvojen tunnistusta sekä digitaalinen kaksonen -vir-
tuaalimallia.

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

Standardoinnin tehokkuuden edellytyksenä on vahva osaaminen niin standardien kehittämisen kuin niiden käytön kannalta. Asiantuntijoiden saaminen mukaan standardintyöhön on toisinaan haastavaa ja se on vaikuttanut eurooppalaisten standardien laatuun ja oikea-aikaisuuteen. Osaamista haastaa jatkuvasti monimutkaisemmaksi kehittyvä ympäristö, uusien alojen taitovaatimukset sekä suuri eläköityvien asiantuntijoiden määrä.

Standardointistrategiassa esitetyt toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää standardintyhteisön osaamisen ja koulutuksen kehittämistä sekä ketteremmän, joustavamman ja paremmin standardintarpeita ennustavan järjestelmän luomista.

Välittömiin standardintarpeisiin vastaamiseksi komissio laatii uusia standardintyöntöjä, kehittää yhteistyötä standardintyhteisön kanssa sekä osoittaa työhön lisää rahoitusta. Tarpeiden parempaa ennakkointia ja eurooppalaisten tarpeiden tehokasta edistämistä varten luodaan uusia eri tason toimielimiä sekä hyödynnetään tehokkaammin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tuloksia. Käynnissä olevien esinormatiivisten tutkimusten, kuten Horizon Europe, lisäksi komissio pyrkii osoittamaan voimavaroja tuleviin tutkimuksiin sekä käynnistää standardoinnin tehosteohjelman (Standardisation Booster -foorumi), jonka avulla esinormatiivisen tutkimuksen tuloksia pyritään paremmin jalkauttamaan. Lisäksi komissio käy keskusteluja unionin prioriteeteista vuosittaisessa korkean tason tapaamisessa Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa.

Uusien toimielinten on tarkoitus toimia myös neuvonantajina eurooppalaisen standardoinnin johtajuuksien edistämiseksi kansainvälisessä standardoinnissa. Komissio panostaa myös kansainvälisissä yhteistyöissä yhä politisoituneemman standardint politiikan hoitamiseen unionin etujen mukaisesti ja aseman parantamiseksi. Tärkeänä kehittämiskohteena on muun muassa internetin standardointi. Komissio pyrkii kehittämään yhteistyötä Kiinan kanssa ja aikoo panostaa mm. Afrikan sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian suhteisiin.

Komissio pyrkii nopeuttamaan eurooppalaisten standardien laadintaa kehittämällä yhteistyötä eurooppalaisten standardintyöntöjen kanssa sekä vaatimalla myös niiltä nopeampaa harmonisointien standardien käsittelyä. Harmonisointien standardien puuttuessa tai ollessa riittämättömät, komissiolla on tietyissä tilanteissa oikeus laatia teknisiä tai yhteisiä eritelmiä. Tekniset ja yhteiset eritelmät ovat komission täytäntöönpanosäädöksinä laatimia asiakirjoja, joiden noudattaminen tuottaa toimijalle harmonisoitua standardia vastaavan vaatimustenmukaisuusosoituksen. Komissio aikoo hyödyntää entistä yhtenäisempää horisontaalista lähestymistapaa teknisten ja yhteisten eritelmien laatimisessa eri sektoreilla. Lisäksi kilpailukykyä pyritään parantamaan vauhdittamalla palvelualan standardointia.

Komissio aikoo arvioida julkisia hankintoja keinona edistää standardien hyödyntämistä innovaatioiden sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukena.

Läpinäkyvyyden ja osallistavuuden kehittämiseksi komissio esittää sekä vapaaehtoisia hallintomenettelyjen kehittämistoimia eurooppalaisille standardintyöntöille että vertaismenettelyjä jäsenvaltioiden ja kansallisten standardintyöntöorganisaatioiden kesken. Näiden avulla kerätyillä kokemuksilla tarkoituksena on erityisesti lisätä pienten ja keskisuurten yritysten, eurooppalaisen

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

kansalaisyhteiskunnan sekä standardien käyttäjien osallistumista standardointiin. Komissio käynnistää vuoden 2022 toisella vuosineljänneksellä arvioinnin, jossa se tarkastelee muun muassa eurooppalaisten standardointijärjestöjen vapaaehtoisten hallintomenettelyjen pohjalta standardointiasetuksen (EU) 1025/2012 muutostarpeita.

Komissio pyrkii hyödyntämään standardointiyhteisössä aktiivista tutkijayhteisöä erilaisten oppimishjelmien kehittämiseksi. Oppimishjelmilla on tarkoitus kasvattaa standardointiosaamista ja yleistä tietoisuutta standardoinnin hyödyistä. Yleisen tietoisuuden leviämisen myötä komissio arvioi myös standardoinnin ammatillisen koulutuksen lisääntyvän.

Valtioneuvoston kanta

U 23/2022 vp

Valtioneuvosto suhtautuu ehdotukseen pääosin myönteisesti. Valtioneuvosto tukee komission tavoitetta eurooppalaisten toimijoiden vahvemmassa roolista eurooppalaisessa standardoinnissa.

Valtioneuvosto katsoo, että standardointistrategian yhteydessä annettu standardointiasetuksen muutosehdotus tukee strategian tavoitetta kehittää eurooppalaista standardointia. Standardoinnin kehittäminen on keskeistä Euroopan kilpailukyvyyn parantamisen kannalta.

Harmonisoitujen standardien laadinnassa tulee varmistaa laadukas ja nopea standardien laadinta. On tärkeää, ettei standardointijärjestöille aseteta velvoitteita ilman että niiden muodostamien tarpeiden, kuten resurssien ja osaamisen vaikutuksia arvioidaan huolellisesti ja niihin vastataan tavoitteiden edellyttämällä tavalla. Kansallisten standardointijärjestöjen roolia vahvistettaessa tulisi huolehtia, että nykyinen eurooppalaisten standardien korkea taso pystytään ylläpitämään.

Valtioneuvosto katsoo, että koska muutosehdotuksesta ei laadittu julkista kuulemistä eikä vaikutustenarviointia, tulisi komission tarkoin seurata asetusmuutoksesta johtuvia vaikutuksia. Valtioneuvosto pitää vaikutusarvioinnin puuttumista valitettavana.

E 28/2022 vp

Suomi suhtautuu standardointistrategiaan pääosin myönteisesti. Suomi katsoo, että standardointistrategia on hyvä ja tarpeellinen keino kehittää eurooppalaista standardointijärjestelmää. Standardeilla ja standardointijärjestelmällä kiinteänä osana teollisuuspolitiikkaa on keskeinen merkitys EU:n kilpailukyvyyn turvaamisessa. Hyvin toimivalla ja tehokkaalla standardointijärjestelmällä edistetään standardien vaikuttavuutta ja tuetaan sisämarkkinoiden toimintaa sekä siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta.

Suomi katsoo, että eurooppalaisen standardointijärjestelmän ja erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessin kehittäminen on tärkeää. Suomi pitää tärkeänä, että harmonisoituja standardeja hyödynnetään EU-lainsäädännön vaatimusten tukena jatkossakin ensisijaisesti suhteessa komission laatimiin teknisiin tai yhteisiin eritelmiin. Silloin kun teknisiä ja yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti käytetään, tulee varmistaa sidosryhmien mahdollisuudet osallistua niiden laadintaprosessiin.

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

Suomi tukee strategian tavoitteita vahvistaa EU:n roolia kansainvälisen tason standardoinnissa. Suomi katsoo, että eurooppalaisten standardien käytön edistäminen myös kansainvälisten kauppasopimusten kautta on kannatettavaa. Standardointiprioriteettien tunnistaminen, parempi koordinaatio ja yhteistyö aloilla, joilla standardeja vasta kehitetään, on tärkeää. Tällä tavoin EU voi varmistaa, että standardoinnilla tuetaan sille tärkeitä arvoja ja tavoitteita. Esimerkiksi internetsandardien osalta olisi tärkeää turvata avoimen, saavutettavan, turvallisen ja globaalin internetin toteutumista.

Suomi pitää tärkeänä, että esitettyjen toimenpiteiden toteuttamisessa huolehditaan riittävästä voimavaroista ja yhteensovittamisesta. Toimenpiteet tulee lähtökohtaisesti toteuttaa eri tahojen käytävissä olevien voimavarojen puitteissa turvaten niiden osallistumismahdollisuudet. Komission poliittisen sekä teknisen tason yhteistyöelimille esittämät tavoitteet edellyttävät laaja-alaista yhteensovittamista niin EU:n kuin jäsenvaltioiden tasolla.

Suomi kannattaa toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään standardoinnin kannalta keskeisten tahojen välistä avointa vuoropuhelua. Keskusteluyhteyden tiivistäminen auttaa tunnistamaan standardointitarpeita ja mahdollisia ongelmakohtia jo varhaisessa vaiheessa. Suomi katsoo myös, että toimet erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten sekä kansalaisyhteiskunnan mukaan saamiseksi ovat tärkeitä. Osallistavuuden avulla voidaan saavuttaa paremmin tavoitteita tukevia ja standardien käyttäjien etuja palvelevia standardeja.

Suomi katsoo, että keskustelussa standardien maksuttomuudesta tulee kiinnittää huomiota standardointijärjestöjen toimintamahdollisuuksien säilymiseen ilman standardien myynnistä saatua tuottoa. Strategiassa ei esitetä vaihtoehtoisia rahoitusmahdollisuuksia nykyisen mallin muuttamiseksi.

Suomi tukee tavoitetta lisätä standardointiin liittyvää asiantuntemusta ja koulutusta. Osaamisen kehittäminen on tärkeää muun muassa pienten ja keskisuurten yritysten osallistumisen lisäämiseksi.

Suomi pitää innovaatioiden ja uusien teknologioiden edistämistä tärkeänä tavoitteena. Innovaatioiden ja standardoinnin välistä yhteyttä tulee tukea niin standardien laadinnassa kuin standardointiaiheiden suunnittelussa. Komission kehoitus eurooppalaisille standardointijärjestöille lisätä toimintaansa avoimen lähdekoodin ratkaisuja edistää innovaatiotavoitteita. Suomi katsoo, että pienten ja keskisuurten yritysten lisäksi nopeat yhteentoimivuusratkaisut ovat hyödyllisiä laajemmin koko elinkeinoelämälle ja tutkimusyhteisölle. Avoimen lähdekoodin ratkaisuja tarjotessa tulee huomioida teollisoikeudet.

Suomi tukee komission pyrkimyksiä edistää palvelualan standardointia. Palvelualan standardointi on tärkeä kehittämiskohde sektorin suuren koon ja laaja-alaisen vaikutusten vuoksi. Palvelujen standardoinnilla tuetaan esimerkiksi EU:n vihreää siirtymää.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Eurooppalainen standardointi on merkittävässä asemassa sisämarkkina-alueen toimivuudessa ja kehittämisessä. Eurooppalainen standardointijärjestelmä on 30 viime vuoden aikana tuottanut yli 3 600 yhdenmukaistettua standardia, joiden avulla yritykset voivat osoittaa noudattavansa EU:n lainsäädäntöä, sekä monia muita eurooppalaisia standardeja ja teknisiä eritelmiä yhteentoimivuuden, EU:n kansalaisten turvallisuuden ja ympäristönsuojelun edistämiseksi. Eurooppalaiset standardit ovat tuoneet merkittäviä etuja yrityksille ja kuluttajille, luoneet yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla ja lisänneet kuluttajien luottamusta.

Eurooppalaista standardointia koskevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1025/2012 säädetään mm. eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä ja eurooppalaisten standardien laatimiseen liittyvistä menettelyistä. Standardointiasetuksessa määritellään eurooppalaiset standardointiorganisaatiot, joita ovat Euroopan standardointikomitea CEN, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea Cenelec sekä Euroopan telealan standardointilaitos ETSI. Suomessa näiden organisaatioiden vastikumppaneina eli kansallisina standardointijärjestöinä toimivat Suomen standardisoimisliitto SFS ry, SESKO ry sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Standardointiasetuksen muutos

Eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden sisäiset hallinto- ja päätöksentekomenettelyt ovat muuttuneet viime vuosina, ja yhteistyö kansainvälisten ja eurooppalaisten sidosryhmien kanssa on lisääntynyt. Kun eurooppalaiset standardointiorganisaatiot toteuttavat standardointipyyntöjä unionin lainsäädännön ja politiikkojen tukemiseksi, sidosryhmien rajoittamaton osallistuminen niiden sisäiseen päätöksentekoon saattaa komission arvion mukaan johtaa päätöksiin, joissa ei oteta täysin huomioon unionin etuja.

Asetusmuutoksella pyritään vahvistamaan kansallisten standardointielinten roolia eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden päätöksentekoelimissä silloin, kun komissio on pyytänyt eurooppalaista standardointiorganisaatiota laatimaan eurooppalaisen standardin tai eurooppalaisen standardointituotteen. Tavoitteena on varmistaa EU:n etujen suojaaminen ja estää epäasialliset vaikuttamispyrkimykset näissä tilanteissa.

Asetusehdotuksen mukaan eurooppalaisen standardointiorganisaation päätöksentekoelimeen kuuluvien kansallisten standardointielinten edustajat saavat tehdä standardointipyyntöjen hyväksymistä, hylkäämistä ja toteuttamista koskevat päätökset, uusien työkohteiden hyväksymistä koskevat päätökset sekä eurooppalaisten standardien tai eurooppalaisten standardointituotteiden hyväksymistä, tarkistamista ja peruuttamista koskevat päätökset.

Ehdotus siirtäisi toteutuessaan harmonisoituja standardeja koskevan päätöksenteon kokonaan kansallisten standardointijärjestöjen vastuulle. Euroopan standardointikomitea CEN:n ja Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea Cenelecin hallintomallit ovat jo nykyisin pitkälti asetusehdotuksen mukaisia. Sen sijaan Euroopan telealan standardointilaitos ETSI:ssä kansallisten standardointijärjestöjen asema itse standardien laadinnassa on nykyisin vähäinen. Komission eh-

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

dotuksen vaikutukset kohdistuisivatkin kansallisesti ennen kaikkea Liikenne- ja viestintävirastoon sen roolin kasvaessa ETSI:n standardointityössä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu nykyisin itse standardien hyväksyntään, mutta asetusehdotus laajentaa päätöksenteon myös standardointipyyntöjen ja työkohteiden hyväksymiseen. Kansallisten standardointijärjestöjen aseman vahvistaminen eurooppalaisessa standardoinnissa lisää kansallisten järjestöjen resurssi- ja osaamistarpeita.

Talousvaliokunta tukee valtioneuvoston tavoin komission tavoitetta eurooppalaisten toimijoiden vahvemmasta roolista eurooppalaisessa standardoinnissa. Samoin valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemyskseen siitä, että harmonisoitujen standardien laadinnassa tulee varmistaa laadukas ja nopea standardointiprosessi. Kansallisten standardointijärjestöjen roolia vahvistettaessa tulee samalla huolehtia, että nykyinen eurooppalaisten standardien korkea taso pystytään ylläpitämään.

Saadun selvityksen mukaan asetusehdotus aiheuttaisi ehdotetussa muodossaan Liikenne- ja viestintävirastolle yhden henkilötövuoden lisäresursointitarpeen. Valiokunta katsoo, että asetusehdotuksen EU-käsittelyn yhteydessä voisi olla tarkoituksenmukaista ottaa esille resurssi- ja osaamisnäkökulma ja tästä johtuva mahdollinen tarve kaventaa kansallisille standardointijärjestöille ehdotettua päätöksentekomandaattia siten, että uusien työkohteiden hyväksymistä koskevat päätökset voisivat jäädä edelleen ETSI:n teknisten komiteoiden vastuulle.

Komissio on todennut aloitteessaan, ettei asetusehdotuksesta ole tehty vaikutustenarviointia, koska muutoksen soveltamisala olisi rajallinen ja kohdennettu ja sillä tehtäisiin hallintoon liittyviä teknisiä muutoksia. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston kantaa vastaavasti valitettavana sitä, ettei komission ehdotus sisällä vaikutustenarviointia. Ratkaisu ei ole EU:n paremman sääntelyn periaatteiden mukainen. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmässä esitettyyn näkemyskseen siitä, että vaikutustenarvioinnin avulla pystyttäisiin arvioimaan paremmin mahdollisten vaihtoehtojen toteuttamistapojen sopivuutta. Asetusmuutoksesta johtuvia vaikutuksia on syytä seurata, jotta voidaan tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautuvan sääntelyn korjaamiseksi.

EU:n standardointistrategia

Komissio on julkaissut helmikuussa 2022 tiedonannon EU:n standardointistrategiasta, jonka tavoitteena on vahvistaa eurooppalaista kilpailukykyä kansainvälisillä talousmarkkinoilla. Standardointistrategian toimenpidekokonaisuudet liittyvät standardointitarpeiden priorisointiin, standardointijärjestelmän hallinnon parantamiseen, EU:n johtajuuteen globaalissa standardoinnissa, innovaatioiden tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Talousvaliokunta yhtyy standardointistrategiaa koskeviin valtioneuvoston kantoihin, joissa suhtaudutaan standardointistrategiaan pääosin myönteisesti ja tuetaan komission tavoitetta eurooppalaisten toimijoiden vahvemmasta roolista standardoinnissa.

Valiokunta painottaa näkemystä, että erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä on tarpeen saada standardien laadintaan paremmin mukaan. Tällä hetkellä vain suuret yritykset pystyvät vaikutta-

Valiokunnan lausunto TaVL 21/2022 vp

maan standardien sisältöön ja siten myös kilpailuolosuhteisiin. Myös mahdollisimman laajan kuluttaja- ja muun sidosryhmäosallistumisen turvaaminen osana standardien laadintaprosesseja on tärkeää.

Osaamisen kehittämiseksi on tarpeen tarjota niin standardien käyttöön kuin standardisointiin osallistumiseen liittyvää koulutusta. Standardointiosaamisen laajentaminen ja sisällyttäminen koulutukseen edistäisi innovaatioiden ja uusien teknologioiden sekä standardoinnin yhteyden tukemista.

Talousvaliokunta tukee valtioneuvoston kannan tavoin pyrkimyksiä edistää palvelualan standardointia. Standardien puuttuminen esimerkiksi kuluttajille tarkoitettujen vapaa-ajan palveluiden osalta on johtanut siihen, että kansallisesti laaditaan ohjeita ja oppaita toiminnanharjoittajille kuluttajapalveluiden turvallisuudesta. Palvelut ja palveluiden tarjoajat liikkuvat yhä enemmän yli kansallisten rajojen, ja toisistaan poikkeavat vaatimukset eri jäsenvaltioissa voivat aiheuttaa palveluiden tarjoamiselle esteitä. Eurooppalaisilla standardeilla yhtenäistettäisiin ja parannettaisiin palveluiden turvallisuustasoa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 20.4.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Hussein al-Taee sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Juha Mäenpää ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen